

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.2/Б/ОК29- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 1 / 16

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою факультету
педагогічних технологій та
освіти впродовж життя

31 серпня 2023 р.,
протокол № 11

Голова Вченої ради

Оксана ЧЕРНИШ

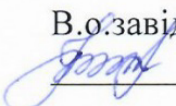
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПАТОПСИХОЛОГІЯ»

для здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «бакалавр»
спеціальності 053 «Психологія»
освітньо-професійна програма «Екстремальна психологія»
факультет педагогічних технологій та освіти впродовж життя
кафедра психології та соціального забезпечення

Схвалено на засіданні кафедри
психології та соціального
забезпечення

28 серпня 2023 р., протокол № 7

В.о.завідувача кафедри

 Марина ОКСЮТОВИЧ

Гарант освітньо-професійної
програми

 Марина ОКСЮТОВИЧ

Розробник: доктор психологічних наук, професор, професор кафедри психології
та соціального забезпечення КОМАР Таїсія

Житомир
2023-2024 н.р.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.2/Б/ОК29- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 2 / 16

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Нормативна	
Змістових модулів – 2	Спеціальність: 053 «Психологія»	Рік підготовки:	
Тем – 16		3-й	
Загальна кількість годин – 90		Семестр	
		6-й	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3	Освітній рівень: «Бакалавр»	Лекції	
		32 год.	
		Практичні, семінарські	
		16 год.	
		Лабораторні	
		Самостійна робота	
		42 год.	
Вид контролю: залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 53 % аудиторних занять, 47 % самостійної та індивідуальної роботи.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.2/Б/ОК29- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 3 / 16

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Патопсихологія» є розширення теоретичних уявлень про механізми виникнення, функціонування та розвитку патологічних станів психіки; формування навичок застосування методів патопсихологічного дослідження, проведення патопсихологічної діагностики, складання патопсихологічного висновку, диференціації психологічних феноменів та психопатологічних синдромів; розширення наукових уявлень про принципи та основні напрями патопсихологічних досліджень.

Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

- вивчення особливостей виникнення та протікання відхилень у психічному розвитку людини;
- оволодіння навичками планування патопсихологічного дослідження, обробки й інтерпретації результатів;
- ознайомлення з формами та механізмами порушень окремих психічних процесів, свідомості та самосвідомості;
- розробка заходів з психотерапії з урахуванням особливостей реабілітації особистості.

Методологія вивчення навчальної дисципліни «Патопсихологія» будується на взаємозв'язку теоретичних концепцій та тих практичних навичок, яких набувають студенти за результатами лекційних, практичних занять та самостійної роботи.

Відповідно до Стандарту вищої освіти України (перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 05 Соціальні та поведінкові науки, спеціальність 053 «Психологія»), змісту освітньо-професійної програми, опанування навчальної дисципліни «Патопсихологія» забезпечуватиме формування *інтегральної компетентності*: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.2/Б/ОК29- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 4 / 16

невизначеністю умов; та таких загальних (ЗК) та спеціальних компетентностей (СК):

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову).

Отримані знання з навчальної дисципліни стануть складовими наступних програмних результатів навчання за спеціальністю 053 «Психологія»:

РН5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

РН7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

РН8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефаківців.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ОСНОВИ ПАТОПСИХОЛОГІЇ, ПРИНЦИПИ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Тема 1. Патопсихологія як наука

Загальне поняття про патопсихологію, її завдання та значення. Поняття про психічну патологію. Зв'язок патопсихології з іншими галузями наукового знання та практики. Принципи патопсихологічних досліджень. Історія розвитку поглядів на психічну патологію та її лікування. Історія розвитку патопсихології. Історія розвитку поглядів на патопсихологію та її лікування в Україні.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.2/Б/ОК29- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 5 / 16

Становлення вітчизняної патопсихології. Важкі психічні порушення та їх лікування. Загальне уявлення про найбільш поширені психічні захворювання.

Тема 2. Напрямки діяльності патопсихолога.

Діагностична діяльність. Експертна діяльність. Терапевтична діяльність.

Тема 3. Проблеми психічної норми та патології.

Розвиток уявлень про норму. Критерії відхилень від норми. Проблема станів між нормою та патологією.

Тема 4. Патопсихологічне дослідження та принципи його побудови.

Загальне поняття про патопсихологію, її значення та завдання. Поняття про психічну патологію. Зв'язок психопатології з іншими галузями наукового знання та практики. Історія розвитку патопсихології як науки.

Тема 5. Методи патопсихологічного дослідження.

Емпіричні методи дослідження. Організаційні методи дослідження. Спостереження. Патопсихологічний експеримент

Тема 6. Експериментальні методи патопсихології.

Патопсихологічний експеримент. Навчаючий експеримент. Принципи аналізу та інтерпретації даних

Змістовий модуль 2. ПАТОПСИХОЛОГІЧНІ ПОРУШЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ТА ПСИХІЧНИХ ПРОЦЕСІВ

Тема 7. Порушення свідомості.

Свідомість та самосвідомість. Виключення та потьмарення свідомості. Стани виключення свідомості: кома, сопор, оглушеність, непритомність, абсанс.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.2/Б/ОК29- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 6 / 16

Стани потьмарення свідомості: делірій, онейроїд, агенція, сутінковий стан свідомості, сноходіння. Методика робот із пацієнтами з розладами свідомості. Методики для дослідження свідомості та її розладів.

Тема 8. Порушення особистості.

Поняття особистості. Види розладів особистості. Шизоїдний розлад. Параноїдальний розлад. Обсесивно-компульсивний розлад. Істеричний розлад. Антисоціальний розлад. Пасивно-агресивний розлад. Методи роботи із особистостями з розладами особистості. Діагностика особистості. Патопсихологічні методики дослідження особистості.

Тема 9. Порушення сприймання.

Відчуття та приймання як психічні процеси. Порушення відчуттів: анестезія, гіпоестезія, гіперестезія, парестезія. Порушення сприймання: ілюзії, галюцинації, ейдетизм, сенестопатія, соматогнозія, дереалізаційні розлади, деперсоналізація, порушення сприймання часу. Методики для дослідження сприймання. Особливості роботи з особистостями із розладами сприймання.

Тема 10. Порушення пам'яті та мислення.

Патологічне посилення пам'яті – гіпермнезія. Патологічне ослаблення пам'яті – гіпомнезія. Утрата пам'яті – амнезія (репродукційна, фіксаційна, ретроградна, антероградна, лакунарна, тотальна, афектогенна, прогресуюча). Парамнезії: псевдоремінісценції, конфабуляції, криптомнезії, екмнезії та дизмнезії. Особливості розладів пам'яті при різних захворюваннях. Психофізіологічні та нейропсихологічні основи розладів пам'яті. Методи виявлення розладів пам'яті.

Порушення мислення за темпом (сповільнення, зупинка, прискорення), за логічним зв'язком (деталізація, персеверація, паралогічне мислення, резонерство, аутичне, символічне, аморфне, розірваність, незв'язність

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.2/Б/ОК29- 2023
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 7 / 16</i>

(інкогерентність), ментизм). Нав'язливі ідеї (хворобливого міркування, нав'язливий рахунок, нав'язливі спогади тощо). Надцінні ідеї (винаходу та відкриття, ревнощів, сутяжництва, іпохондричні тощо). Маячні ідеї (стосунку, переслідування, отруєння, впливу, шкоди, ревнощів, величності, самоприниження, самозвинувачення, іпохондричні, релігійні тощо). Індуковані маячні ідеї. Первинні маячні ідеї (інтерпретативні), вторинні маячні ідеї (почуттєві).

Тема 11. Порушення розумової працездатності.

Вольові розлади: абулія, гіпобулія, гіпербулія, парабулії. Розлади потягів: посилення, послаблення, збочення інстинктів. Компульсивні потяги (дромоманія, дипсоманія, наркоманія, піроманія, міфоманія, ігрова залежність (гемблінг), інтернет-залежність). Обсесивні потяги. Амбітендентність. Психомоторні розлади: збудження, ступор, паракінезії (парамімії, манерність, стереотипії, ехо-симптоми). Розлади уваги: підвищене відволікання, підвищена прикутість, підвищена виснажливність. Методи виявлення порушень ефекторної сфери та уваги.

Тема 12. Патопсихологічні прояви у дитячому та підлітковому віці.

Психологічні особливості та порушення у період новонародженості, немовляти і раннього дитинства. Психологічні особливості та типові порушення у дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Психічні розлади у підлітків.

Тема 13. Патопсихологічні прояви в юнацькому, дорослому віці та у старості.

Психічні розлади у юнацькому віці, їх діагностика та корекція. Психічні розлади у період дорослості. Психологічні особливості та типові порушення у період похилого віку та старості.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.2/Б/ОК29- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 8 / 16

Тема 14. Патопсихологічна семіотика при різного роду узалежненнях.

Психологічні особливості різного роду узалежнень. Наркоманія. Алкоголізм. Ігроманія. Психокорекційна робота з узалежненими.

Тема 15. Психологічна допомога при розладах психічного розвитку.

Сучасні методи психологічної корекції та консультування. Зміна соціальної ситуації розвитку дитини як один із методів психологічної корекції. Спеціалі школи для дітей з відхиленнями у психофізичному розвитку та поведінці.

Тема 16. Арт-терапія як форма терапевтичної діяльності.

Корекційні можливості арт-терапії. Основні механізми арт-терапії. Форми арт-терапії.

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Змістові модулі і теми	Кількість годин			
	усього	лекції	практичні	самостійна робота
Змістовий модуль 1. ПАТОПСИХОЛОГІЧНІ ПОРУШЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ТА ПСИХІЧНИХ ПРОЦЕСІВ				
Тема 1. Патопсихологія як наука	4	2	-	2
Тема 2. Напрямки діяльності патопсихолога.	4	2	-	2
Тема 3. Проблеми психічної норми та патології.	6	2	2	2
Тема 4. Патопсихологічне дослідження та принципи його побудови.	6	2	2	2
Тема 5. Методи патопсихологічного дослідження.	6	2	2	2
Тема 6. Експериментальні методи патопсихології.	4	2	-	2
<i>Разом за змістовий модуль 1</i>	30	12	6	12
Змістовий модуль 2. ПАТОПСИХОЛОГІЧНІ ПОРУШЕННЯ ОСОБИСТОСТІ ТА ПСИХІЧНИХ ПРОЦЕСІВ				
Тема 7. Порухення свідомості.	6	2	2	2
Тема 8. Порухення особистості.	6	2	2	2
Тема 9. Порухення сприймання.	4	2	-	2
Тема 10. Порухення пам'яті та мислення.	6	2	2	2

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.2/Б/ОК29- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 9 / 16

Тема 11. Порушення розумової працездатності.	4	2	-	2
Тема 12. Патопсихологічні прояви у дитячому та підлітковому віці.	4	2	-	2
Тема 13. Патопсихологічні прояви в юнацькому, дорослому віці та у старості.	4	2	-	2
Тема 14. Патопсихологічна семіотика при різного роду узалежненнях.	6	2	2	2
Тема 15. Психологічна допомога при розладах психічного розвитку.	8	2	2	4
Тема 16. Арт-терапія як форма терапевтичної діяльності.	12	2	-	10
Разом за змістовий модуль 2	60	20	10	30
УСЬОГО	90	32	16	42

5. Теми практичних занять

№ теми	Назва теми заняття	Кількість годин
1	Тема 1. Проблеми психічної норми та патології.	2
2	Тема 2. Патопсихологічне дослідження та принципи його побудови.	2
3	Тема 3. Методи патопсихологічного дослідження.	2
4	Тема 4. Порушення свідомості.	2
5	Тема 5. Порушення особистості.	2
6	Тема 6. Порушення пам'яті та мислення.	2
7	Тема 7. Патопсихологічна семіотика при різного роду узалежненнях.	2
8	Тема 8. Психологічна допомога при розладах психічного розвитку.	2
ВСЬОГО		16

6. Завдання для самостійної роботи

Основними завданнями самостійної роботи слухачів є підготовка і виконання поточних навчальних завдань, а також самостійне вивчення окремих питань навчальної дисципліни. Самостійна робота передбачає вирішення практичних завдань та підготовку навчально-наукового есе (згідно визначених вимог) за однією із запропонованих тем.

Орієнтовна тематика есе

1. Предмет і завдання патопсихології.
2. Місце патопсихології в системі психологічних і медичних наук.
3. Принципи побудови патопсихологічного обстеження.
4. Особливості побудови патопсихологічного експерименту .

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.2/Б/ОК29- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 10 / 16

5. Патологія відчуттів. (Агнозії. Анестезія. Гіпостезія. Гіперестезія. Алгії. Сенестопатії. Синестезії).
6. Патологія сприймання. Ілюзії.
7. Патологія сприймання. Види галюцинацій.
8. Диференціально-діагностичні критерії відмежування істинних галюцинацій від хибних.
9. Порушення сенсорного синтезу (деперсоналізація, дереалізація, порушення схеми тіла).
10. Розлади мислення. Патологія асоціативного процесу.
11. Патологія суджень. Нав'язливі стани (обсесії).
12. Порушення пам'яті. Гіпермнезія. Гіпомнезія. Амнезія. Парамнезії.
13. Патологія емоцій. Симптоми емоційних порушень (ейфорія, морія, дистимія, тривога, дисфорія, апатія, емоційна лабільність, емоційна тупість).
14. Порушення потягів.
15. Синдроми порушеної свідомості.
16. Невротичні синдроми.
17. Психологічна сутність психопатій.
18. Психогенні розлади.
19. Причини порушень психіки у новонароджених.
20. Порушення психіки підлітків та їх психокорекція
21. Психологічні заходи корекції патопсихологічних проявів у юнацькому віці.
22. Методи корекції порушень психіки у дорослому віці.
23. Корекція порушень психіки у старості
24. Психокорекційна робота з узалежненими.
25. Попередження та профілактика наркоманії.
26. Ігроманія як прояв узалежнення.
27. Типи навчальних закладів для дітей з порушеннями психіки.
28. Робота з батьками, які виховують дітей з порушеннями психічного

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.2/Б/ОК29- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 11 / 16

розвитку

29. Розкрийте механізм взаємодії свідомого та несвідомого в психіці людини.

30. Кома як стан виключення свідомості особистості, її особливості.

7. Індивідуальні завдання

Метою виконання індивідуальних завдань є: закріплення, поглиблення й узагальнення знань, отриманих студентами на теоретичних і практичних заняттях.

Індивідуальна робота студентів з навчальної дисципліни «Патопсихологія» включає:

- анотування вивченої додаткової літератури;
- опрацювання визначених проблемних питань та їх обговорення на практичних заняттях;
- складання психодіагностичного інструментарію;
- апробація конкретних діагностичних та коригуючих психологічних технік та практик у межах практичних занять.

8. Методи навчання

Вербальні: проблемна лекція, пояснення, розповідь, бесіда.

Наочні: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

Пояснювально-ілюстративний: пред'явлення готової інформації викладачем та її засвоєння студентами.

Презентація, міні-лекція.

Дискусійний метод.

Метод активного навчання: проведення дидактичних ігор (ділових, рольових, імітаційних), ігрового проектування.

Ситуаційний метод.

Традиційні та сучасні технології, а саме: особистісно-орієнтована, інформаційно-комп'ютерна, інтерактивні, ігрові, проблемно-орієнтовані та технології змішаного навчання. Дані технології реалізуються у формі лекцій (лекції-візуалізації, проблемні, лекції із застосуванням техніки зворотного зв'язку); семінарських занять (з використанням елементів тренінгу та коучингу; дискусій, бесіди, брейнстормінгу; рольових ігор; робота в колі, в малих групах

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.2/Б/ОК29- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 12 / 16

(або парами), творчі завдання); самостійної роботи (підготовка до контрольних заходів). Використання навчального середовища Moodle та програми для організації відеоконференцій Google Meet.

9. Методи контролю

Контроль складається з поточного контролю виконання студентами самостійної роботи та модульного контролю, контролю виконання індивідуальних завдань та семестрового контролю.

Модульний контроль здійснюється шляхом перевірки графіку відвідування студентами лекційних та практичних занять та опрацювання відповідного матеріалу (у випадку пропуску занять), перевірки домашніх завдань, усного та письмового опитування і завершується написанням есе за визначеною темою.

Семестровий контроль здійснюється шляхом складання заліку.

10. Розподіл балів

Поточне тестування та самостійна робота																Сума
Змістовий модуль 1						Змістовий модуль 2										
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	100
6	8	6	8	6	8	6	8	6	6	6	8	6	6	6	6	

Підсумковий контроль

1. Оцінювання якості засвоєння дисципліни за всіма видами навчальних занять проводиться без участі студента на підставі усіх попередніх модульних контролів, що передбачені навчальним планом шляхом визначення середньозваженого балу (округленого до сотих) результатів модульних контролів.

2. Загальна кількість балів та результати семестрового контролю доводяться до відома студента. При проведенні підсумків семестрового контролю необхідно враховувати наступне:

- у разі, якщо студент погоджується з результатом контролю, відповідна кількість балів та оцінка (за національною шкалою та шкалою ECTS) виставляються у відомість;
- у разі, якщо студент отримав від 0 до 59 балів, то у відомість за національною шкалою виставляється оцінка «незадовільно» («F» та «FX» відповідно до шкали ECTS);

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.2/Б/ОК29- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 13 / 16

- у разі, якщо студент, який отримав позитивну оцінку за результатами модульного контролю, має бажання підвищити результати семестрового контролю, то він складає залік зі всього курсу під час сесії (за розкладом), результати якого виставляються у відомість.

Шкала оцінювання

За шкалою	Екзамен	Залік	Бали
A	Відмінно	Зараховано	90-100
B	Добре	Зараховано	82-89
C			74-81
D	Задовільно	Зараховано	64-73
E			60-63
FX	Незадовільно	Не зараховано	35-59
F		Не зараховано	0-34

11. Рекомендована література

Основна література

1. Вебер Т. Травмафокус. Спеціалізований психотерапевтичний метод для роботи зі стресом, травмою та хронічним болем. Харків: Літера Нова, 2020. – 164 с.
2. Волінн М. Це почалося не з тебе. Як успадкована родинна травма формує нас і як розірвати це коло. – Х. : Віват, 2023. – 288 с.
3. Егер Е. І. Вибір: прийняти можливе. – К. : Книголав, 2022. – 400 с.
4. Оверчук В. А. Патопсихологія з основами психіатрії : навчальний посібник для студентів ОС «Бакалавр» спеціальності 053 «Психологія». Вінниця; Видавництво ФОП Кушнір Ю. В., 2019. 382 с.
5. Колк ван дер Б. Тіло веде лік. Як лишити психотравму в минулому. – Х. : Віват, 2023. – 624 с.
6. Колосович О. С. Основи клінічної та патопсихології : навч. посіб. / О. С. Колосович, О. Г. Угрин ; Львів. держ. ун-т внутрішніх справ. – Львів : ЛьвДУВС, 2020. – 382 с.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.2/Б/ОК29- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 14 / 16

7. Комарек С. Тіло, душа та їхнє спасіння або Нариси про здоров'я, нездоров'я і психосоматику. Львів. – Апріорі, 2021. – 232 с.

8. Корб А. У пастці депресії. Як подолати тривожність і радіти життю. Київ, 2019. 216 с.

10. Медична психологія [Текст]: [підручник : у 2 т.]. Вінниця : Нова Книга, 2020 .Т. 1 :Загальна медична психологія / [Г. Я. Пилягіна та ін.]; за ред. проф., д-ра мед.наук Г. Я. Пилягіної. 2020. 281 с.

11. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 1. – Київ, 2018. – 208 с.

12. Поліщук С. А. Методичний довідник з психодіагностики: навчально-методичний посібник. Суми: Університетська книга, 2020. 442 с.

13. Чугунов В.В. Психопатологічна синдромологія: психотерапевтичні підходи : навчальний посібник. – Львів: Видавець Марченко Т.В., 2020. – 360 с.

14. Шкарлатюк К. І. Патопсихологія : навч. посіб. / Катерина Шкарлатюк. – Луцьк : ВежаДрук, 2022.– 155 с.

15. Masten, A. S., Lucke, C. M., Nelson, K. M., & Stallworthy, I. C. (2021). Resilience in development and psychopathology: Multisystem perspectives. Annual Review of Clinical Psychology, 17, 521–549.

16. Sapolsky Robert M. (2018) Behave: The Biology of Humans at Our Best and Worst. Vintage: Random House, 672 p.

17. Feder, A., Fred-Torres, S., Southwick, S. M., & Charney, D. S. (2019). The biology of human resilience: Opportunities for enhancing resilience across the life span. Biological Psychiatry, 86(6), 443–453.

Допоміжна література

1. Актуальні проблеми психології. Консультативна психологія і психотерапія: Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / За ред. Максименка С. Д. – Інституту психології імені Г. С.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.2/Б/ОК29- 2023
	<i>Екземпляр № 1</i>	<i>Арк 15 / 16</i>

Костюка НАПН України; – К. : Логос, 2019. – Вип. 15. Консультативна психологія і психотерапія. – 302 с.

2. Вестбрук Д., Рауф Х. Подолати панічний розлад. Львів: «Свічадо», 2019. – 78 с.

3. Гальченко А. В. Клініко-психопатологічні та патопсихологічні закономірності формування психосоціальної дезадаптації у внутрішньо переміщених осіб з розладами адаптації / А. В. Гальченко, П. В. Кидонь // Актуальні проблеми сучасної медицини: Вісник Української медичної стоматологічної академії. – 2020. – Т. 20, вип. 1 (69). – С. 86–91.

4. Завязкіна Н. В. Клініко-психологічна оцінка обмеженої здатності «розуміти, оцінювати та приймати рішення» в цивільному процесі. Наукові записки Інституту психології імені Г.С. Костюка. 2018. №5(15). С. 283-296.

5. Іванченко О.С. Особливі аспекти переживання провини та психокорекція провини-риси / Scientific Journal VIRTUS №54, May, 2021. – С. 32-38.

6. Кузікова С. Б. Теорія і практика вікової психокорекції : Навчальний посібник. – Суми : Університетська книга, 2020. – 304 с.

7. Камінська О.В. Психокорекція розладів сну при неврозах / Модернізація та наукові дослідження: парадигма інноваційного розвитку суспільства і технологій : Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 25–26 січня 2019 р.) / ГО «Інститут інноваційної освіти»; Науково-навчальний центр прикладної інформатики НАН України. – Київ: ГО «Інститут інноваційної освіти», 2019. – С. 100-102.

8. Літвінова О. В., Пилипенко Л. В. Емпіричні показники психологічних складових самоствалення у чоловіків з набутими порушеннями опорно-рухового апарату. Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія «Педагогіка та психологія». Випуск 1 (11), 2020. С.262-267.

Житомирська політехніка	МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЖИТОМИРСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» Система управління якістю відповідає ДСТУ ISO 9001:2015	Ф-31.07- 05.01/053.00.2/Б/ОК29- 2023
	Екземпляр № 1	Арк 16 / 16

9. Літвінова О. В. Дослідження психологічних чинників підліткового булінгу. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки» Херсон : Вид-во ХДУ, 2019. Випуск 4. С. 183-190.

10. Літвінова О. В. Емпіричні показники особливостей емоційного стану жінки під час вагітності Теоретичні та прикладні проблеми психології / Зб. наукових праць СНУ ім. В.Даля. Сєверодонецьк, Вид-во СНУ ім. В.Даля, 2018. №3(47). С. 67-75.

11. Мур Т. Піклування про душу. Як сповнити глибиною і сенсом щоденне життя. Львів: Видавництво «Астролябія», 2020. 448 с.

12. Савенкова І. І. Патопсихологія: навчально-методичний посібник. Миколаїв: Іліон, 2018. 142 с.

13. Kyna Pak, Kelly E. Ferreira & Marjan Ghahramanlou-Holloway Suicide Postvention for the United States Military: Literature Review, Conceptual Model, and Recommendations Archives of Suicide Research, Vol. 23, 2019. Issue 2. P. 179–202.

Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Електронна бібліотека Державного університету «Житомирська політехніка» <http://eztuir.ztu.edu.ua/>

2. Бібліотека психологічної літератури: <http://psylib.kiev.ua/>.

3. Українські підручники он-лайн: <http://pidruchniki.ws/>.

4. Каліна Н. Ф. Психотерапія: підручник. URL: <https://westudents.com.ua/knigi/535-psihoterapyia-kalna-nf.html>

5. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського <http://www.nbuv.gov.ua/>.

6. Наукова бібліотека національного педагогічного університету ім. М. П. Драгоманова: <http://hklib.npu.edu.ua/>.

7. Портал професійних психологів України «У психолога»: <http://upsihologa.com.ua/>.